

Ändringar i resandetågplanen till och från Norrland
fr o m sommaren 1981

Följande större ändringar av fjärrtågen till och från Norrland planeras till tidtabellsskiftet den 31 maj 1981. Tiderna preliminära.

Tågens nya färdvägar, tider och direktvagnar och vissa anslutningar framgår av bilagorna 4-9.

Ändringarna är delvis ganska omfattande. De bygger i allt väsentligt på att Lapplandspilen delas upp i två tåg. Först vill vi ge en bakgrund till ändringarna.

Lapplandspilen
hittills

Lapplandspilen, som går Narvik-Malmö och omvänt utgör huvudförbindelsen mellan Norrland å ena sidan och Väst- och Sydsverige och delar av Mellansverige å den andra. Tåget kom till i samband med SJ:s genomgripande tidtabellsändringar 1968. I Lapplandspilen körs direkta vagnar till och från en rad anslutande linjer. Färdväg, tider, direkta vagnar och viktigare anslutningar för nuvarande Lapplandspilen framgår av bilaga 1 och 2.

Flödesschemat (bilaga 3) visar hur stor del av de långväga resenärerna i Lapplandspilen som finns med på olika delsträckor och hur stor andel som kommer från eller fortsätter till sidolinjerna. Med långväga resenär avses här resande mellan å ena sidan Ånge och norr därom och å den andra Avesta och söder därom. Exempelvis kommer av 100 resande Ånge-Avesta i genomsnitt 7 från Malmbanan norr om Boden och 30 från Östersund, varav 9 från linjen Storlien-Östersund. Och av dessa 100 resande Ånge-Avesta fortsätter 52 i riktning mot Örebro-Göteborg och 48 mot Västerås-Malmö. Av dem är det sen 5 som i Alvesta fortsätter mot Växjö-Kalmar/Karlskrona och 2 som i Hässleholm fortsätter mot Kristianstad-Karlshamn, under det att mindre än 1 resande ska fortsätta från Nässjö mot Oskarshamn eller från Malmö mot Ystad-Simrishamn.

Alltifrån sin tillkomst har Lapplandspilen varit ett mycket väl utnyttjat tåg. Körningen har därför successivt fått ökas ut med dubblingståg. Dubbling körs nu året runt på sträckan Ånge-Avesta. På sommaren har vi dessutom ett avlastningståg Boden-Göteborg med en gren Hallsberg-Nässjö/Alvesta.

Sen flera år har vi sökt efter möjliga förbättringar för Lapplandspilen, eftersom dess nuvarande uppläggning har en del brister:

Omvägen över Västerås-Eskilstuna tar en och en halv timme längre tid för resenärer till och från Småland-Skåne än om resan gått raka vägen över Hallsberg.

Ankomst- och avgångstiderna i Västerås- och Örebroområdet är ganska obekväma. Dalarna-Bergslagen passeras på natten.

Trots avlastningstågen är det tidvis svårt att få plats i tågen för extravagnar.

Målsättning

När SJ sommaren 1979 införde lågpriset ökade resandet till och från Norrland så mycket att en utökad körning blev nödvändig. I stället för att bara köra ytterligare avlastningståg sökte vi en lösning där vi också blev av med så många som möjligt av den nuvarande Lapplandspilens brister.

Arbetsmetod

Arbetet med den lösning vi nu presenterar inleddes med att vi noggrant analyserade förväntat resbehov under 1980-talet mellan Norrland - uppdelat på 32 områden från Medelpad/Härjedalen och norrut - och mellersta, västra och södra Sverige uppdelat på 67 områden. 32 gånger 67 områden ger 2144 reserelationer. Analysen av resbehovet i de 2144 relationerna kombinerades med ett datorprogram där vi kunde testa vilken ökning eller minskning av resandet som vi får räkna med om avgångstider och ankomsttider ändras i de drygt 2000 relationerna.

Ett stort antal tågplaneförslag prövades innan vi valde vår lösning. Vi hoppas att de metoder vi använt hjälpt oss att komma i närheten av det övergripande målet för tågplaneändringen: att med en rimlig insats av personal och ett begränsat antal lok och vagnar åstadkomma så bra restider som möjligt åt så många resenärer som möjligt.

Den nya tågplanen.

Nuvarande Lapplandspilen delas upp i två tåg med skilda trafikuppgifter. Tågens nya färdväg, tider, anslutningar och direktvagnar framgår av bilaga 4-5 (söderut) och bilaga 6-7 (norrut). Nyheterna i huvuddrag:

Nya "Lapplandspilen" Narvik-Malmö (bilaga 4 och 6) går över Hallsberg. Huvuduppgifter: trafiken mellan större delen av Norrland och Värmland, Västergötland, Småland, Skåne.

Det nya norrlandståget Luleå-Nässjö med direktvagnar från bl a Jämtland (bilaga 5 och 7) går genom Mälardalen-Östergötland och ersätter där den nuvarande Lapplandspilen. Direkta vagnar även till Hallsberg och Stockholm. Motsvarande i riktning norrut. Huvuduppgifter: trafiken mellan större delen av Norrland och Mälardalen, Östergötland, Närke, Bergslagen och i riktning norrut även Dalarna.

I och med att nya Lapplandspilen och det nya norrlandståget har fått skilda upptagningsområden kan de läggas med några timmars intervall. På så vis kan vi erbjuda attraktiva avrese- och ankomsttider åt betydligt fler resande än i dag.

Ändringen av Lapplandspilen har gjort det möjligt att även genomföra en ändring i trafiken Övre Norrland-Stockholm. Genom att skifta vissa trafikuppgifter mellan tågen 91 och 901 får Norrbotten en snabbare nattförbindelse till Stockholm (bilaga 8).

Det nya norrlandståget (1987/1988) kommer också att ge stockholmsförbindelser i nya tidslägen åt vissa delar av Norrland. Som följd därav flyttas en del sovvagnar

till och från Luleå, Skellefteå, Umeå, Örnsköldsvik över till andra tåg. Närmare härom i bilaga 9.

Effekt

Den nya tågplanen för Lapplandspilen och för det nya norrlandståget medför en lång rad förbättringar i vårt trafikutbud men tyvärr också några försämringar. Förändringarna framgår bäst om man jämför bilagorna 4-7 (nya tågplanen) med bilagorna 1-2 (nuvarande tågplan).

Här nedan några exempel på förbättringar:

- . 1-2 timmar kortare restid från huvudparten av Norrland till Småland-Skåne och omvänt.
- . Många som idag måste använda dagtid/arbetstid för sin resa får möjlighet att nå bestämmelseorten på morgonen eller tidigt på förmiddagen. Exempelvis från mellersta Norrland till Malmö 9.47 (bilaga 4) eller från Göteborg/Östergötland till Umeå 8.55 (bilaga 7).
- . Bekvämare avgångs- och ankomsttider i Örebro- och Västerås-området med tågen 573/596 resp 987/988 (bilaga 5 och 7) än med dagens tåg 451/452 resp 751/752 (bilaga 1 och 2).
- . Direkt nattförbindelse mellan Norrland och Dalarna/Bergslagen i bekväma tidslägen, dels med ny sov- vagnskurs Luleå-Hallsberg över Falun-Borlänge-Ludvika i tågen 91-877/592-988 (bilaga 9), dels med tågen 573/596 över Avesta-Fagersta (bilaga 5 och 7).

Därtill kommer de förbättringar i trafiken övre Norrland-Stockholm som framgår om man jämför bilaga 8 och 9 med nuvarande tågplan. Ändringarna här förutsätter att Lapplandspilen ändras i enlighet med vårt förslag.

I den helhetslösning vi valt för vårt tågplaneförslag har vi, som nämnts, inte helt lyckats undvika försämringar. Exempel:

- . Resenärer från Inlandsbanan och tvärbanorna Storuman-Hällnäs och Hoting-Forsmo till Väst- och Sydsverige får byta tåg i Hallsberg respektive Nässjö och får sin restid förlängd 1-3 timmar (bilaga 5). Från Strömsund finns dock buss (17.45) till Östersund (19.45), med vilken man kan nå nya Lapplandspilen. Vi undersöker förutsättningarna för eventuell samtrafik. I motsatt riktning (bilaga 6) kan däremot den direkta anslutningen från Malmö och Göteborg till Inlandsbanan och tvärbanorna bibehållas. Från Sydsverige avkortas till och med restiden med 1 1/2-2 timmar.
- . Resenärer mellan Norrland och Ystad-Simrishamn får i regel sin restid förlängd - eller i varje fall får de inte del av restidsvinsten mellan Norrland och Sydsverige.
- . Resenärer från Västerås-Eskilstuna till Alvesta-

Malmö och omvänt som nu har direkt sittvagn i 751/752 (bilaga 1 och 2) får ett tågbyte i Nässjö med 987/988 (bilaga 5 och 7). Som följd av ändringarna kan dock ett nytt anslutningståg läggas in från tåg 16 i Norrköping, med vilket man får ny snabb eftermiddagsförbindelse från Köpenhamn (15.19) och Malmö (16.55) till Eskilstuna och Västerås (23.29).

Vi är således medvetna om att omläggningen av Lapplandspilen inte bara ger förbättringar. Vi vill ändå presentera den här lösningen. Vi gör det i förvisning om att den ger ofta betydande fördelar åt merparten av resenärerna mellan Norrland och Väst- och Sydsverige. Nackdelarna ska inte förringas. De kommer dock uppenbarligen att beröra blott en mycket liten andel av resenärerna.

Tapp 80-11-04

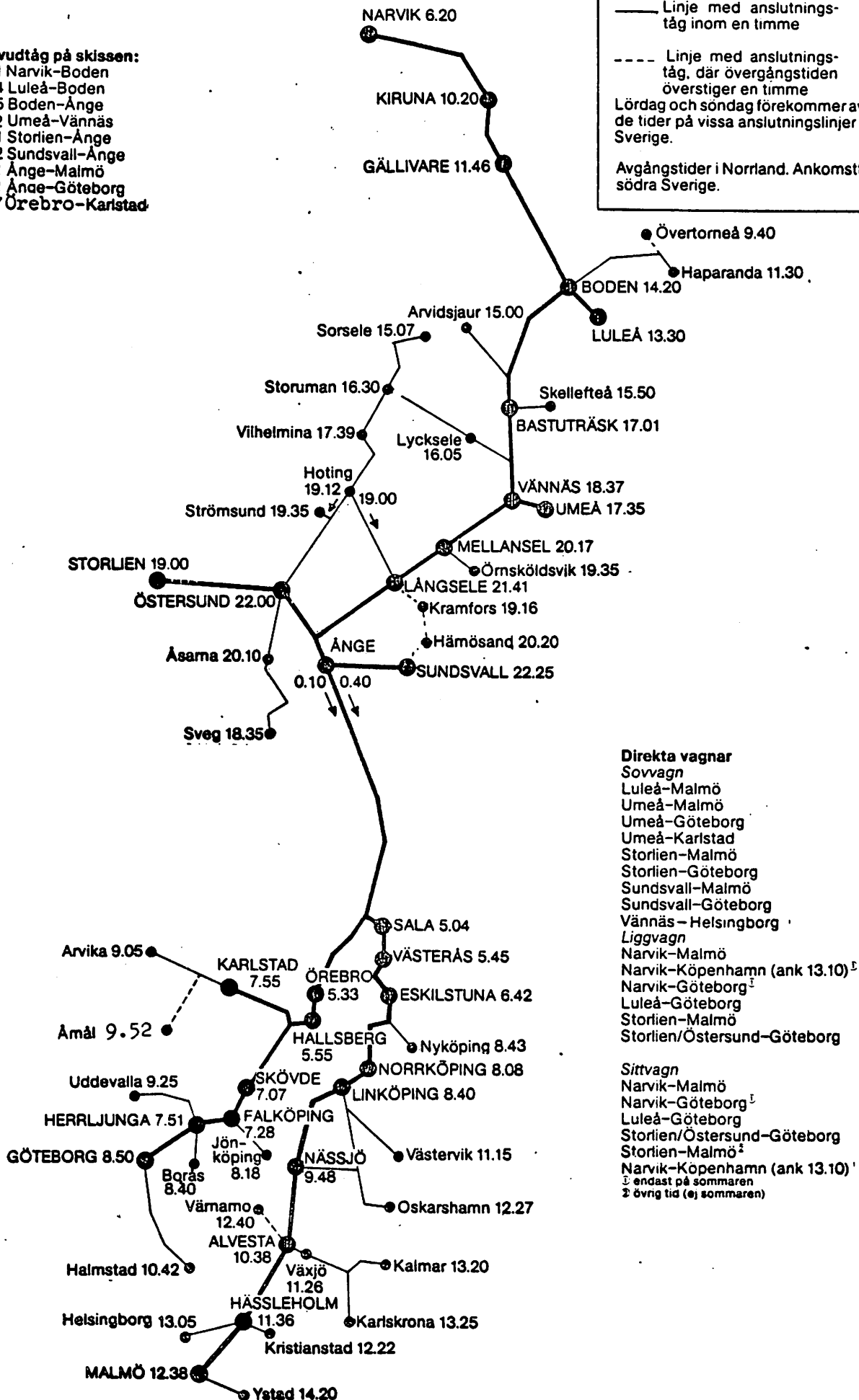
Joachim Michaeli

Bilaga 1	1980.	Lapplandspilen söderut
2	"	Lapplandspilen norrut
3		Nuvarande Lapplandspilens resandeströmmar
4	1981	Lapplandspilen söderut
5	"	Nya norrlandståget söderut
6	"	Lapplandspilen norrut
7	"	Nya norrlandståget norrut
8	"	Tågen 91 och 901
9	"	Sammanställning av vissa tågplane-
förändringar till och från Övre
Norrland

1980. ↓ Söderut
Laplandspilen

Huvudtåg på skissen:
751 Narvik-Boden
754 Luleå-Boden
755 Boden-Ånge
3512 Umeå-Vännäs
851 Storlien-Ånge
862 Sundsvall-Ånge
751 Ånge-Malmö
451 Ånge-Göteborg
517 Örebro-Karlstad

— Huvudtågets väg och linjer med direktvagnar till och från huvudtåget
— Linje med anslutnings-tåg inom en timme
- - - Linje med anslutnings-tåg, där övergångstiden överstiger en timme
Lördag och söndag förekommer avvikande tider på vissa anslutningslinjer i södra Sverige.
Avgångstider i Norrland. Ankomsttider i södra Sverige.

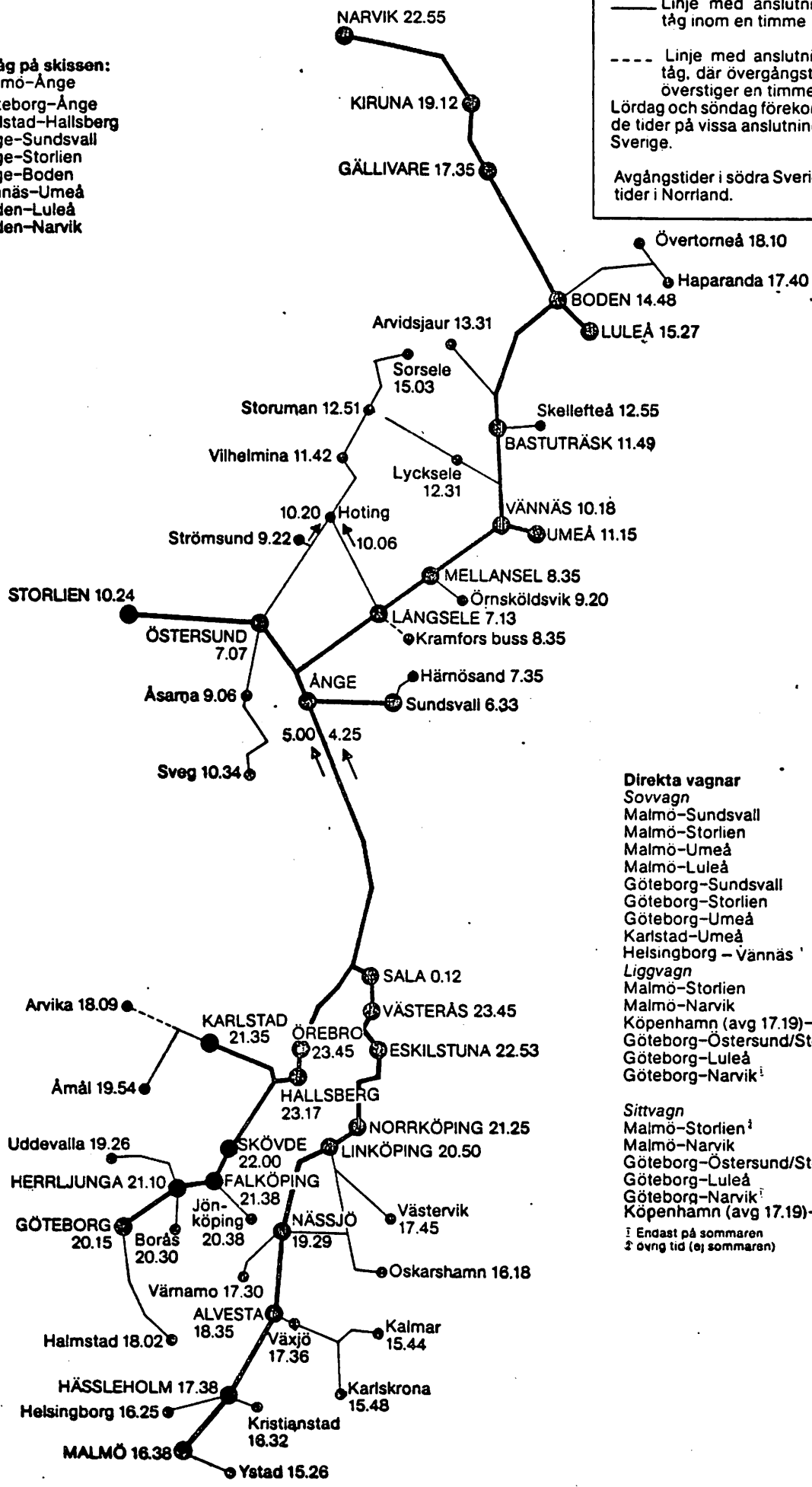

- Direkta vagnar**
Sovvagn
Luleå-Malmö
Umeå-Malmö
Umeå-Göteborg
Umeå-Karlstad
Storlien-Malmö
Storlien-Göteborg
Sundsvall-Malmö
Sundsvall-Göteborg
Vännäs-Helsingborg
Liggvagn
Narvik-Malmö
Narvik-Köpenhamn (ank 13.10)¹
Narvik-Göteborg¹
Luleå-Göteborg
Storlien-Malmö
Storlien/Göteborg
- Sittvagn**
Narvik-Malmö
Narvik-Göteborg¹
Luleå-Göteborg
Storlien/Östersund-Göteborg
Storlien-Malmö²
Narvik-Köpenhamn (ank 13.10)¹
¹ endast på sommaren
² övrig tid (ej sommaren)

1980. ↑ Norrut
Lapplandspilen

Huvudtåg på skissen:
752 Malmö-Ånge
452 Göteborg-Ånge
556 Karlstad-Hallsberg
861 Ånge-Sundsvall
852 Ånge-Storlien
756 Ånge-Boden
3507 Vännäs-Umeå
757 Boden-Luleå
752 Boden-Narvik

— Huvudtågets väg och linjer med direktvagnar till och från huvudtåget
— Linje med anslutnings-tåg inom en timme
- - - Linje med anslutnings-tåg, där övergångstiden överstiger en timme
Lördag och söndag förekommer avvikande tider på vissa anslutningslinjer i södra Sverige.
Avgångstider i södra Sverige. Ankomst-tider i Norrland.

Direkta vagnar
Sovvagn
Malmö-Sundsvall
Malmö-Storlien
Malmö-Umeå
Malmö-Luleå
Göteborg-Sundsvall
Göteborg-Storlien
Göteborg-Umeå
Karlstad-Umeå
Helsingborg - Vännäs

Liggvagn
Malmö-Storlien
Malmö-Narvik
Köpenhamn (avg 17.19)-Narvik¹
Göteborg-Östersund/Storlien
Göteborg-Luleå
Göteborg-Narvik¹

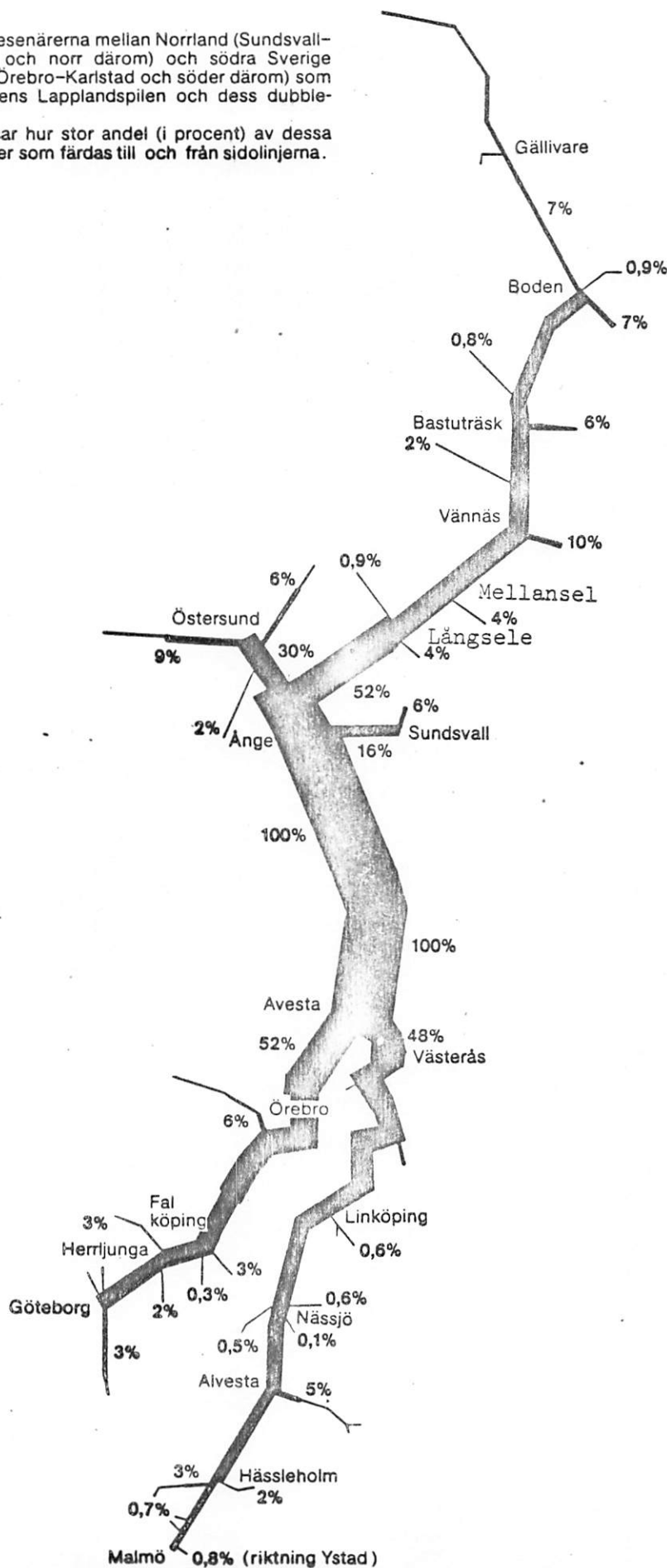
Sittvagn
Malmö-Storlien²
Malmö-Narvik
Göteborg-Östersund/Storlien
Göteborg-Luleå
Göteborg-Narvik¹
Köpenhamn (avg 17.19)-Narvik²

¹ Endast på sommaren
² övrig tid (ej sommaren)

Varifrån kommer Lapplandspilens resenärer och vart reser de?

Det är för resenärerna mellan Norrland (Sundsvall-Östersund och norr därom) och södra Sverige (Västerås-Örebro-Karlstad och söder därom) som vi kör dagens Lapplandspilen och dess dubblingar.

Skissen visar hur stor andel (i procent) av dessa tågresenärer som färdas till och från sidolinjerna.

**1981. ↓ Söderut
Laplandspilen**

Huvudtåg på skissan!
 971 Narvik-Boden
 972 Luleå-Boden
 973 Boden-Malmö
 3506 Umeå-Vännäs
 872 Sundsvall-Ånge
 873 Storlien-Göteborg
 517 Hallsberg-Karlstad

Tiderna preliminära

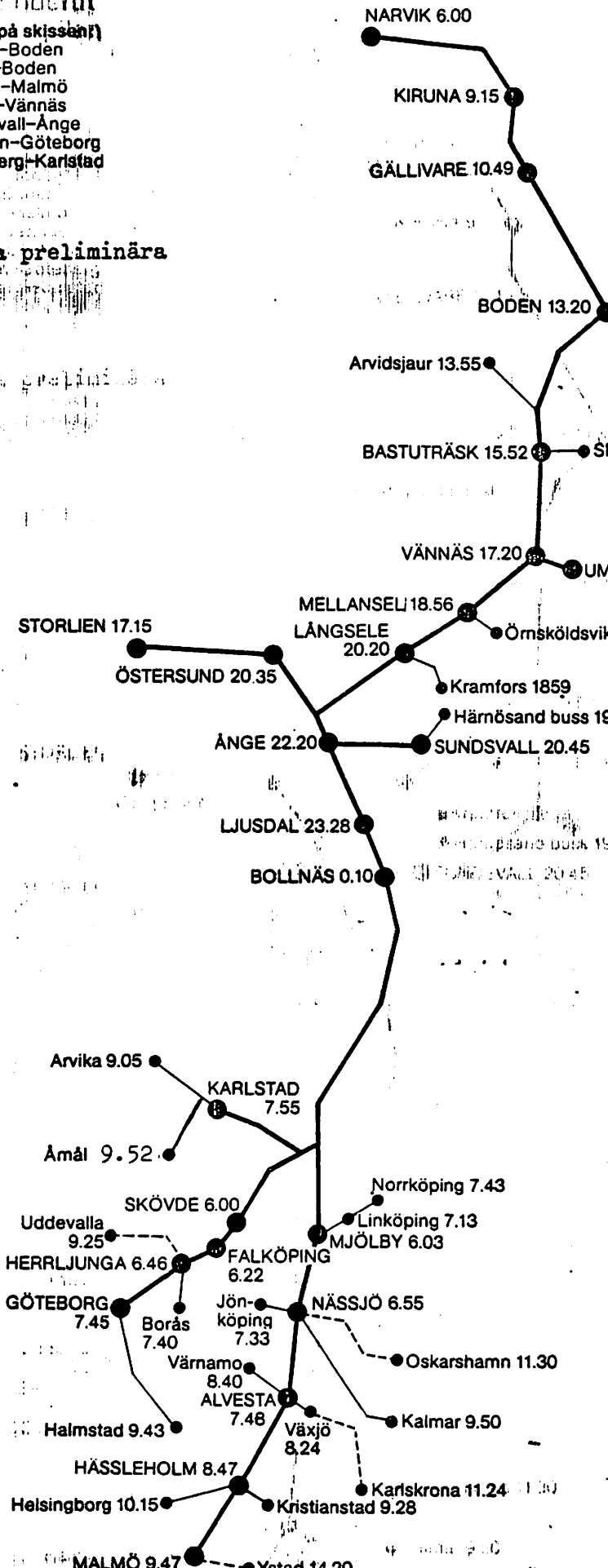
— Huvudtågets väg och linjer med direktvagnar till och från huvudtåget

— Linje med anslutnings-tåg inom en timme

--- Linje med anslutnings-tåg, där övergångstiden överstiger en timme

Lördag och söndag förekommer avvikande tider på vissa anslutningslinjer i södra Sverige.

Avgångstider i Norrland. Ankomsttider i södra Sverige.

Direkta vagnar
 Sovvagn:
 Umeå-Malmö
 Umeå-Göteborg
 Umeå-Karlstad
 Storlien-Malmö
 Storlien-Göteborg
 Sundsvall-Malmö
 Sundsvall-Göteborg

Liggvagn:
 Narvik-Malmö
 Narvik-Köpenhamn (ank. 11.51)[Ⓟ]
 Narvik-Göteborg[Ⓟ]
 Luleå-Göteborg
 Storlien-Malmö
 Storlien-Göteborg

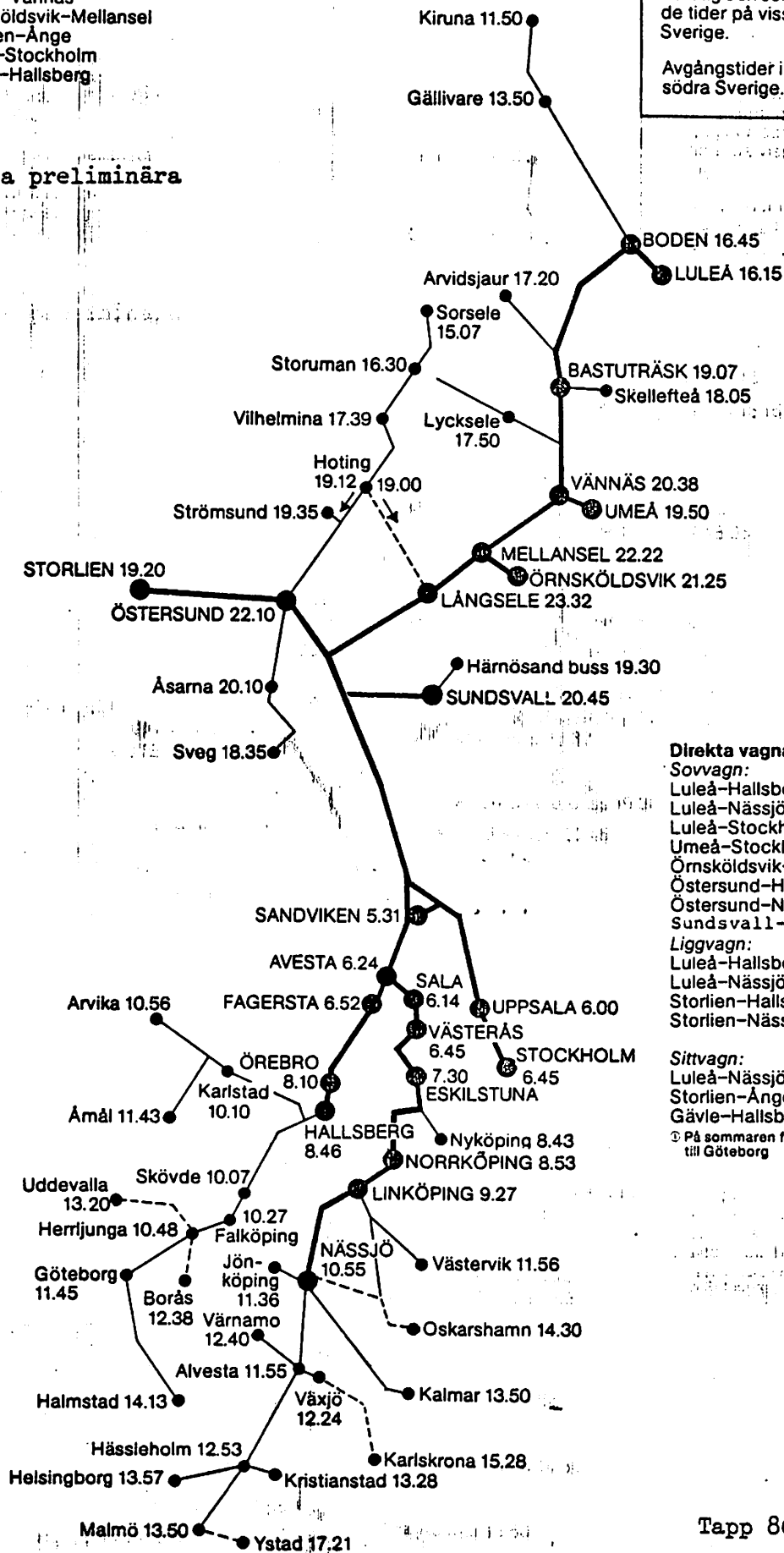
Sittvagn:
 Narvik-Malmö
 Narvik-Köpenhamn (ank. 11.51)[Ⓟ]
 Narvik-Göteborg[Ⓟ]
 Storlien-Göteborg

[Ⓟ] endast på sommaren

1981. ↓ Söderut Nya norrlandståget

Huvudtåg på skissen:
 986 Luleå-Boden
 987 Boden-Nässjö
 3508 Umeå-Vännäs
 3410 Örnsköldsvik-Mellansel
 851 Storlien-Ånge
 887 Ånge-Stockholm
 573 Gävle-Hallsberg

Tiderna preliminära

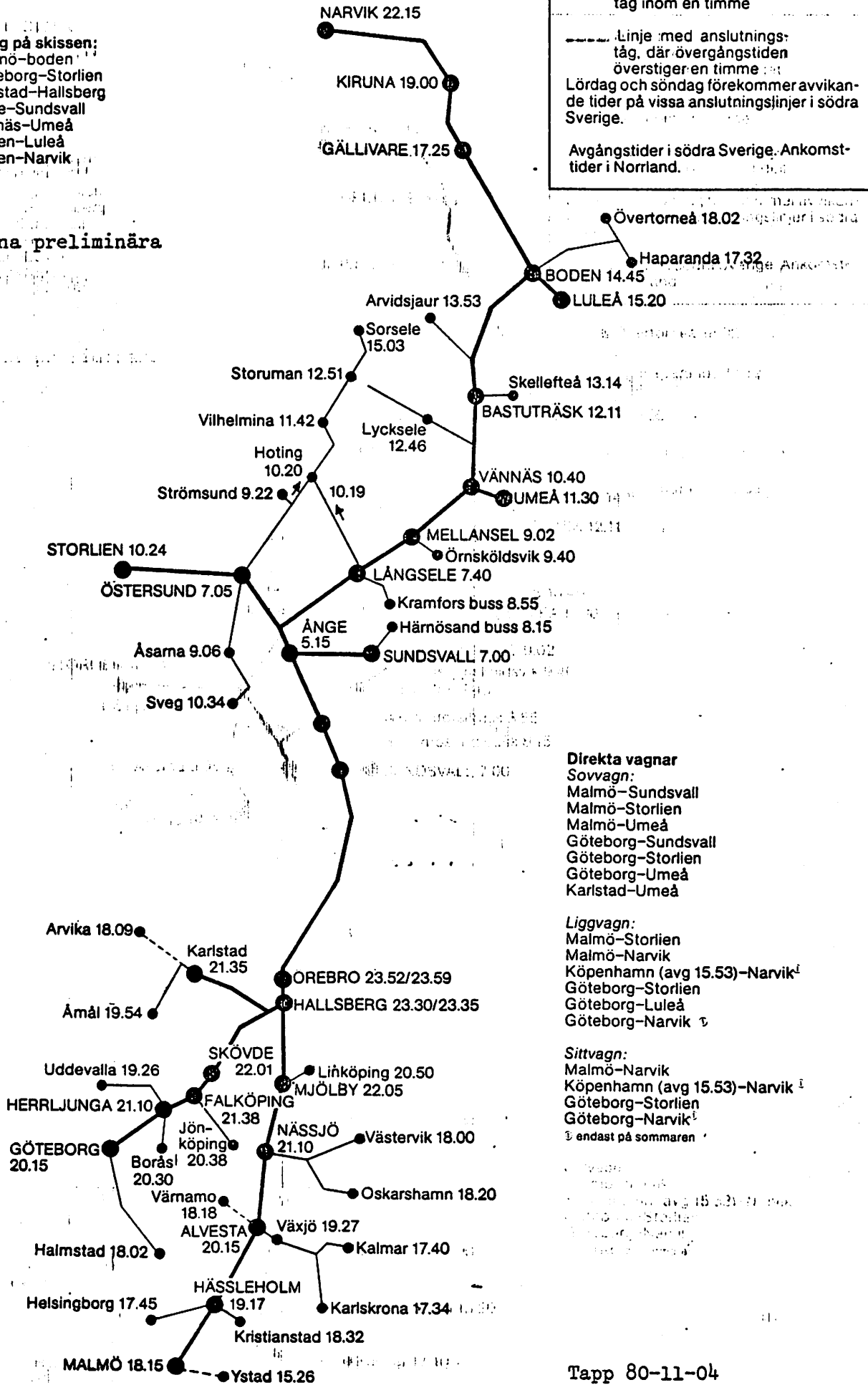
Direkta vagnar
 Sovvagn:
 Luleå-Hallsberg
 Luleå-Nässjö
 Luleå-Stockholm
 Umeå-Stockholm
 Örnsköldsvik-Stockholm
 Östersund-Hallsberg
 Östersund-Nässjö
 Sundsvall-Nässjö
 Liggvagn:
 Luleå-Hallsberg
 Luleå-Nässjö
 Storlien-Hallsberg
 Storlien-Nässjö

Sittvagn:
 Luleå-Nässjö
 Storlien-Ånge (-851 Stockholm)
 Gävle-Hallsberg
 Ⓢ På sommaren fortsätter vagnarna till Göteborg

1981. ↑ Norrut
Lapplandspilen

Huvudtåg på skissen:
974 Malmö-boden
874 Göteborg-Storlien
556 Karlstad-Hallsberg
875 Ånge-Sundsvall
3507 Vännäs-Umeå
975 Boden-Luleå
976 Boden-Narvik

Tiderna preliminära

——— Huvudtågets väg och linjer med direktvagnar till och från huvudtåget
 - - - - Linje med anslutnings-tåg inom en timme
 Linje med anslutnings-tåg, där övergångstiden överstiger en timme
 Lördag och söndag förekommer avvikande tider på vissa anslutningslinjer i södra Sverige.
 Avgångstider i södra Sverige. Ankomst-tider i Norrland.

Direkta vagnar

Sovvagn:
Malmö-Sundsvall
Malmö-Storlien
Malmö-Umeå
Göteborg-Sundsvall
Göteborg-Storlien
Göteborg-Umeå
Karlstad-Umeå

Liggvagn:
Malmö-Storlien
Malmö-Narvik
Köpenhamn (avg 15.53)-Narvik¹
Göteborg-Storlien
Göteborg-Luleå
Göteborg-Narvik²

Sittvagn:
Malmö-Narvik
Köpenhamn (avg 15.53)-Narvik¹
Göteborg-Storlien
Göteborg-Narvik¹

¹ endast på sommaren

1981. ↑ Norrut Nya norrandståget

Huvudtåg på skissen:
 988 Nässjö-Boden
 592 Hallsberg-Borlänge-Gävle
 596 Hallsberg-Avesta-Gävle
 888 Stockholm-Östersund
 874 Östersund-Storlien
 3401 Mellansel-Örnsköldsvik
 3505 Vännäs-Umeå
 989 Boden-Luleå

Tiderna, preliminära

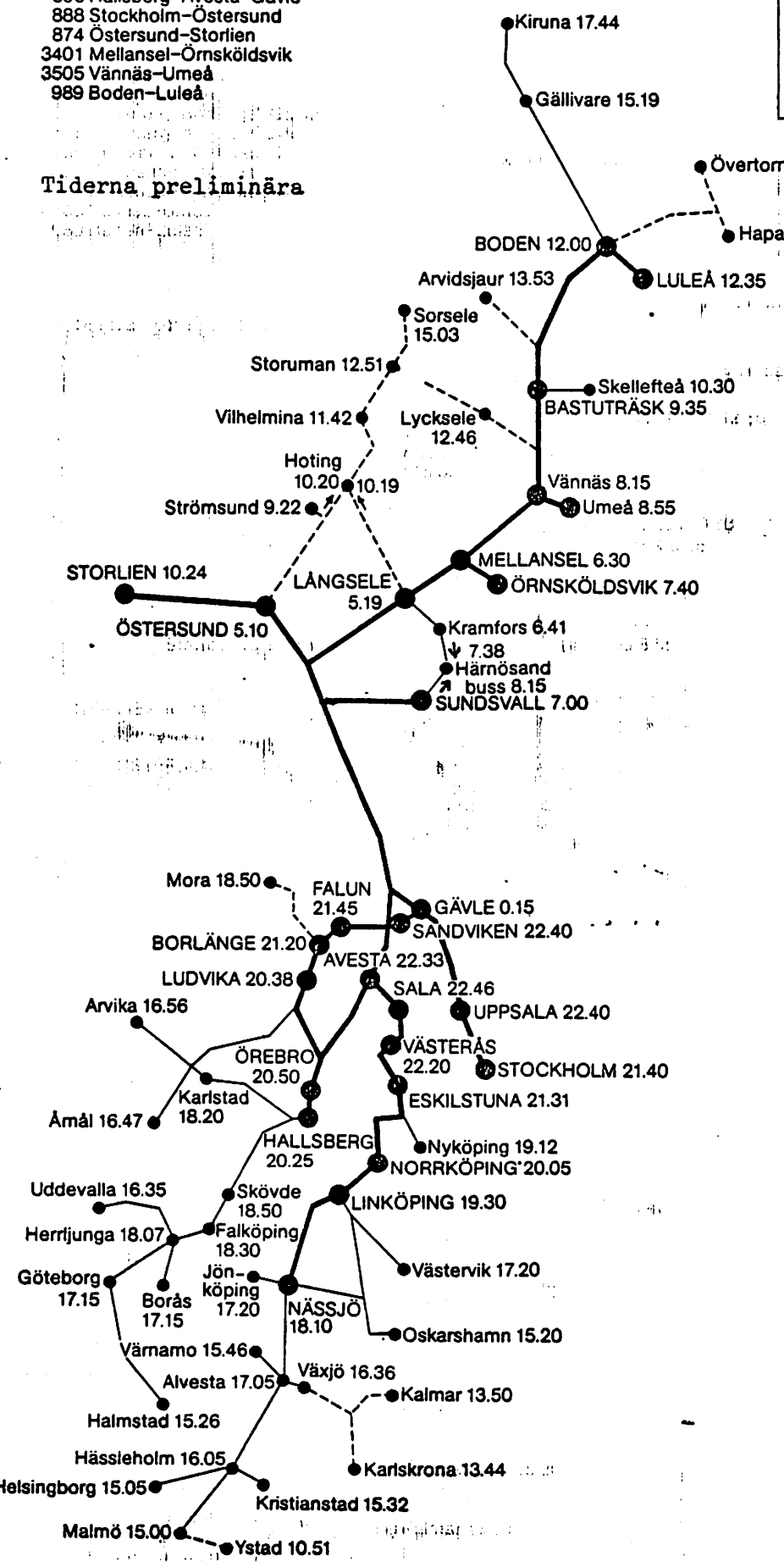
— Huvudtågets väg och linjer med direktvagnar till och från huvudtåget

— Linje med anslutnings-tåg inom en timme

- - - Linje med anslutnings-tåg, där övergångstiden överstiger en timme

Lördag och söndag förekommer avvikan-de tider på vissa anslutningslinjer.

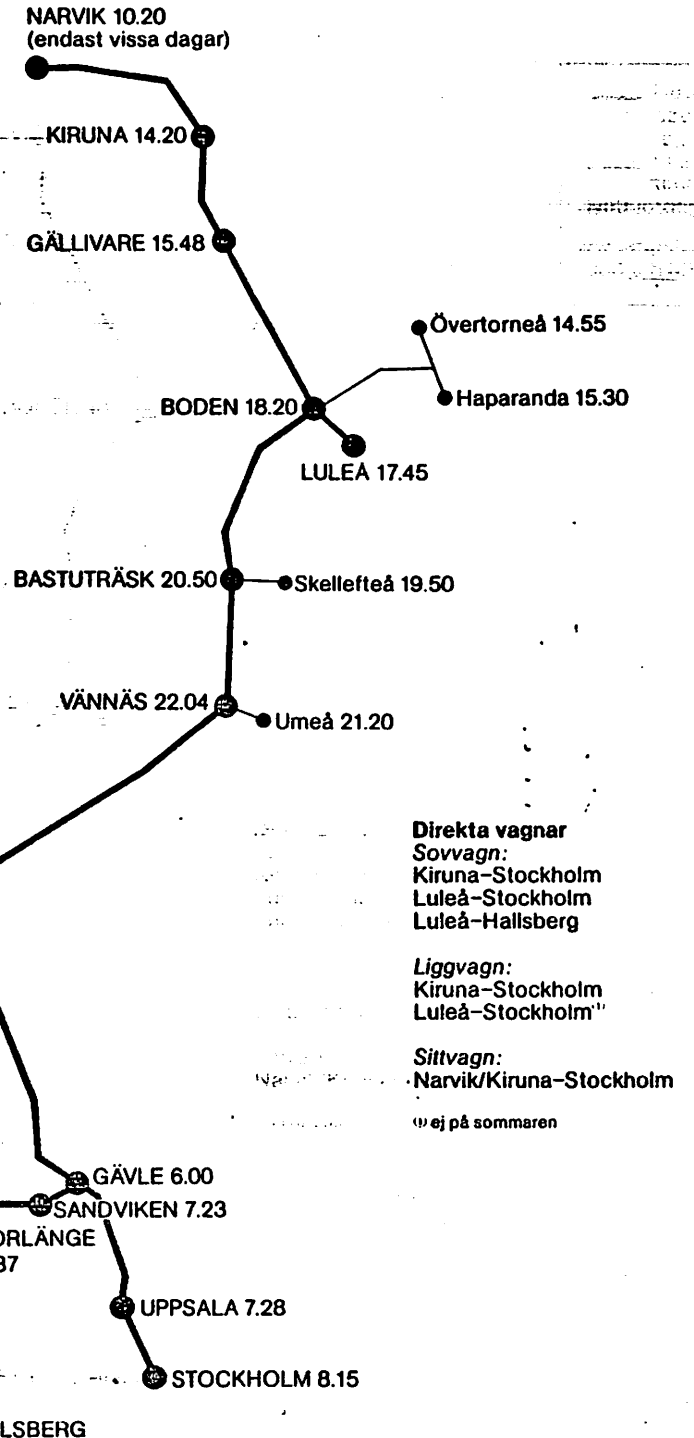
Avgångstider i södra Sverige. Ankomst-tider i Norrland.

Direkta vagnar
Sovvagnar:
 Hallsberg-Östersund
 Hallsberg-Borlänge-Luleå
 Hallsberg-Avesta-Luleå
 Nässjö-Östersund
 Nässjö-Luleå
 Stockholm-Östersund
 Stockholm-Örnsköldsvik
 Stockholm-Umeå
 Nässjö-Sundsvall
Liggvagn:
 Hallsberg-Storlien
 Hallsberg-Luleå
 Nässjö-Storlien
 Nässjö-Luleå

Sittvagnar:
 Hallsberg-Gävle
 Nässjö-Luleå

↑ På sommaren utgår vagnarna från Göteborg (avg 18.05).

— Huvudtågets väg och linjer med direktvagnar till och från huvudtåget
 - - - Linjer med anslutningståg inom en timme
 Natt lördag/söndag förekommer avvikelser
 Avgångstider i Norrland. Ankomsttider i södra Sverige.

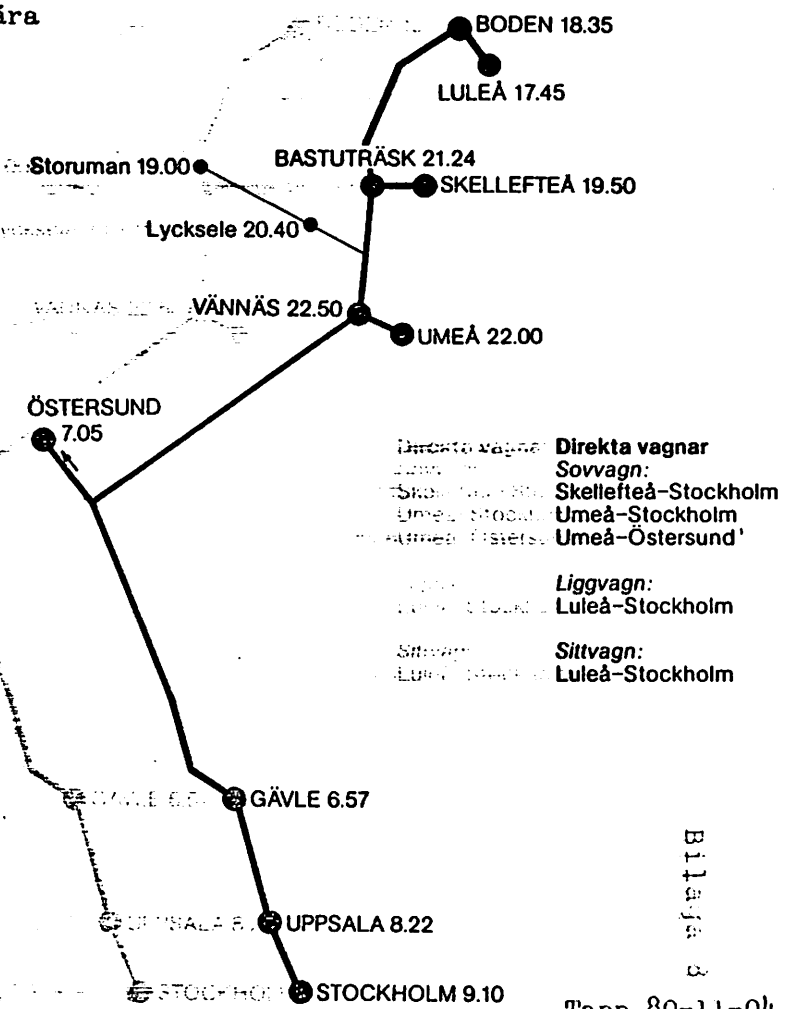
Direkta vagnar
 Sovrvagn:
 Kiruna–Stockholm
 Luleå–Stockholm
 Luleå–Hallsberg

Liggvagn:
 Kiruna–Stockholm
 Luleå–Stockholm

Sittvagn:
 Narvik/Kiruna–Stockholm

⊕ ej på sommaren

Tiderna preliminära

Direkta vagnar
 Sovrvagn:
 Skellefteå–Stockholm
 Umeå–Stockholm
 Umeå–Östersund

Liggvagn:
 Kiruna–Stockholm
 Luleå–Stockholm

Sittvagn:
 Kiruna–Stockholm
 Luleå–Stockholm

NORRBOTTEN - STOCKHOLM

Norrbotten-Stockholm får ny tidig nattförbindelse med tåg 987-887. Sovvagn Luleå-Stockholm.

Tåg 91 Luleå-Stockholm kan avgå Luleå 45 minuter senare än idag genom att tillkopplingen av direkta vagnar i Bastuträsk, Vännäs och Mellansel sker i andra tåg. Vagnarna Narvik/Kiruna-Stockholm framförs i tåg 91 i stället för tåg 901. Omkring en timmes restidsvinst Malmfälten-Stockholm.

Stockholm-Norrbotten får ny sen nattförbindelse i tåg 888-988. Sovvagn mellan Stockholm och Vännäs (ank 8.15).

987 887	91	901	988 888
11.50	10.20		17.44
13.50	14.20		15.19
	15.30		
16.15	17.45	17.45	12.35
16.45	18.20	18.35	12.00
17.38	19.18	19.35	11.07
4.52	6.00	6.57	0.15
6.00	7.28	8.22	22.40
6.45	8.15	9.10	21.40

Narvik
Kiruna
Gällivare
Haparanda
Luleå
Boden
Ålvsbyn
Gävle
Uppsala
Stockholm

SKELLEFTEÅ - STOCKHOLM

Skellefteå-Stockholm blir det en ny tidig nattförbindelse med tåg 987-887. Sovvagn mellan Bastuträsk och Stockholm.

Sovvagnen Skellefteå-Stockholm framförs i tåg 901.

Anslutning från Skellefteå till tåg 91 finns kvar, men med byte i Bastuträsk.

Stockholm-Skellefteå blir det en ny sen nattförbindelse med tåg 888-988. Sovvagn mellan Stockholm och Vännäs (ank 8.15).

987 887	91	901	988 888
18.05	19.50	19.50	10.30
17.20	20.50	21.24	9.35
19.07	6.00	6.57	0.15
4.52	7.28	8.22	22.40
6.00	8.15	9.10	21.40
6.45			

Skellefteå
Arvidsjaur
Bastuträsk
Gävle
Uppsala
Stockholm

Tiderna
preliminära

ÖVRE NORRLAND - DALARNA

Ny sovvagnskurs Luleå-Gävle-Borlänge-Hallsberg i tåg 91-577 och åter i tåg 592-988.

14.20	Kiruna	17.44
15.48	Gällivare	15.19
15.30	Haparanda	
17.45	Luleå	12.35
18.20	Boden	12.00
19.50	Skellefteå	10.30
20.50	Bastuträsk	9.35
21.20	Umeå	8.55
22.04	Vännäs	8.15
	Örnsköldsvik	7.40
	Mellansel	6.30
6.00	Gävle	0.15
7.23	Sandviken	22.40
8.17	Falun	21.45
8.37	Borlänge	21.20
11.44	Mora	18.50
	Malung	
9.12	Ludvika	20.38
9.26	Grängesberg	20.21
9.42	Ställidalen	20.05
11.43	Kil	17.50
9.51	Kopparberg	19.55
(11.33)	Hallsberg	(18.20)

ÖVRE NORRLAND - ÖSTERSUND

Ny dagförbindelse med tåg 973-84:

Kiruna	9.15
Haparanda	10.20
Luleå	12.40
Boden	13.20
Skellefteå	14.55
Umeå	16.30
Örnsköldsvik	18.15
Långsele	20.20
Bräcke	21.48
Bräcke	22.14
Östersund	23.15

UMEÅ - STOCKHOLM

Umeå-Stockholm får två direkta sovvagnsförbindelser, en tidig (tåg 987-887) och en sen (tåg 901). Dessutom anslutning från Umeå till tåg 91 med byte i Vännäs.

Stockholm-Umeå blir det en ny sen förbindelse med direkt sovvagn i tåg 888-988.

Uppehåll i Vindeln och Nyåker med tåg 987 och 988 i stället för de nuvarande uppehållen med tågen 755/92 och 755/756.

987 887	91	901	988 888
17.50	21.20	22.00	8.55
19.50	22.04	22.50	8.42
20.03	20.40	21.53	8.15
20.38	21.53	22.50	7.40
21.11			
4.52	6.00	6.57	0.15
6.00	7.28	8.22	22.40
6.45	8.15	9.10	21.40

Umeå
Lycksele
Vindeln
Vännäs
Nyåker
Gävle
Uppsala
Stockholm

ÖRNSKÖLD SVIK - STOCKHOLM

Sovvagnen Örnsköldsvik-Stockholm och omvänt framförs i de nya tågen 987-887 och 888-988 med tidigare ankomst till Stockholm och senare avgång därifrån.

21.25	Örnsköldsvik	7.40
22.22	Mellansel	6.30
4.52	Gävle	0.15
6.00	Uppsala	22.40
6.45	Stockholm	21.40